

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum timor conuenienter diuidatur in filialem, initialem, seruilem, & mundanum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

In 3. questionis dubium occurrit ex Durando io 34. distin-
cto tertii fentiarum, questione quarta: Pro quanto hic di-
ciunt, quod si aliquis conuertatur ad Deum propter timorem
peccati, erit timor fi-
lius. Nam filiorum
et imber offendan-
tia patitur, qui fugi-
t Durandus, quod hęc
opinio in hoc deę-
re videntur, quod po-
nit immediatum ob-
iectum amoris malū
cupa. Hoc enim a
potu falluum est: qā
timor datur dicitur,
nunquam in dñm cō-
fusus, ita secundum cō-
iustitiam secundum quam peccā-
tes punit, & misericordiam, secū-
dum quam nos liberat. Secundū
ergo considerationem ipsius iu-
stitiae insurgit in nobis timor: se-
cundum autem cōsiderationem
ipsius misericordię insurgit in no-
bis spes. Et ita secundum diueras
rationes, Deus est obiectum spēi,
& timoris.

prout per ipsum con-
seruatur. Deum, uel auerterit ab eo,
fugendo, uel com-
mittendo peccatum,
ne ac hoc committere
peccatum, non est actus
eiusmoris, sed
imperatus ab eo. Et
consequenter pecca-
tum non effundimia-
dum obiectum a
cibus etiati a timore.
Ad hoc breuer-
tient, & ratio hac
non nata, quia per
peratione, uel fuga

ARTICVLVS II.

*Vtrum timor conuenienter diuidatur in
filialem, initialem, seruilem,
& mundanum.*

AD SECUNDVM sic predi^c.
Vr, quod inconuenienter
diuidatur timor in filiale, initia-
lem, seruilem, & mundanum, *
Dam. enim in 2.lib. ponit sex spe-
cies timoris. s. segnitiem, erubefac-
tiam & alia, de quibus supra † di-
ctum est, quo^{rum} **I** hac diuini^{on}e no-
tanguntur, ergo uidetur quod hec
diuini^{on}e timoris sit inconueniens.
¶ 2 Prat. Quilibet horum timori-
um, uel est bonus, uel malus: sed
aliquis est timor, scilicet natura-
lis, qui neq^{ue} bonus est moraliter,
cum sit in daemonibus, secundū
illud Iacob. 2. Da^mones credunt,
& contremiscunt: neque est mal,
cum sit in Christo, secundū illud
Marc.14. Capit^r Iesu paucere & ta-
dere: ergo timor intiffructu^r eridit
uidetur secundū prae*dīta*.

¶ Prat. Alia es habitudo filii ad patrem, & uxoris ad uirum, & ser
ditudinum predicta.

A obiectorum, ad quæ cōvertuntur. Superior autem, scilicet in præcedenti libro, dictum est, quod peccata huiusmodi ex iis timoribus, & amoriis alleuiant portius quam grauient, nec trahunt ad aliquam mali moralis specie. Dictum siquidem est, quod

1 iustitiam secundum quam peccātes punit, & misericordiam, secundum quam nos liberat. Secundū ergo considerationem ipsius iūstitiae, quod si aliquis conuertatur ad Deum propter timorem quippe, et non timor filialis. Nam filiorum est timore offenam patris, arguit siquidē Duranus, quod hęc semper, qui est seruū per comparationem, sed timore filialis, qui est iūctus adulterio confentientis, no[n] incurrit duas deformitates auaritia, & luxurie, sed talis luxuria tantum, quę alleluia ex illa causa.

Durantur etiam tempore
opinio in hoc dñe
re valorem, quod po-
nit immunitatem ob-
iectum timoris malu-
culae. Hoc enim ap-
petitum fallit eft: qā
timor dundatur hic,
ergo confiderationem ipsius illi-
stutus in surgit in nobis timor: fe-
cundum autem cōfiderationem
ipsius misericordie in surgit in no-
bis spes. Et ita secundum diuersas
rationes, Deus est obiectum spei,
& timoris. B

A D T E R T I U M dicendū, q
malum culpa nō est. Deo sicut
ab auctore, sed est a nobis sp̄s, inq̄
tum a Deo recedimus: malum autem
in pena est quidem a Deo acto
re, in quantum habet rationem
boni, prout est iustum, secundū
quod iuste nobis pena infligitur.
Licet hoc primordialis ex me-
rito nostri peccati contingat, secundū
dum quem modum dicitur San-
& timoris.

¶ 4 P r a t e .Sicut timor seruīs ti-
met paenam, ita timor initialis &
mundanus nō ergo debetur ut ab
inuicem distingui isti timores:

P r a t e .Sicut concupiscentia
est boni, ita etiam timor est mali;
sed alia est concupiscentia oculo-
rum, qua quis concupiscit bona
mundi: alia est concupiscentia car-
nis, qua quis concupiscit delecta-
tionem propriam.ergo etiam ali-
a concupiscentia, ut contin-
git in his, qui sunt au-
tar, vel ambiſtio: qui ad bona mudi,
& luxuriosi, veleri
quod ad bona carnis, alio modo fecundum
folam, comparatio-
nem aliud bonum ma-
ius, quod debet ei-
antepot, vt contin-
git in his qui conuen-
ti quidem sum fuis
rebus, & honorib⁹,
naturali figurae, &

Cmet propriæ personæ detrimet.
SED CONTRA est autoritas.

ARTICVLVS II.

Vtrum timor conuenienter diuidatur in filialem, initialē, seruilem, & mundanum.

AD SECUNDVM sic procedit. **V**r, quod inconvenienter diuidatur timor in filialem, initialē, seruilem, & mundanum, * Dam enim in 2.lib. ponit sex species timoris. s. segnitem, erubescitiam & alia, de quibus supra † dictum est, que hæc diuisio non tangunt, ergo uidetur quod hec diuisio timoris sit inconveniens. ¶ 2 Prat. Quilibet horum timorum, uel est bonus, uel malus: sed aliquis est timor, scilicet naturalis, qui neq; bonus est moraliter, cum sit in daemonibus, secundū illud Iacob. 2. Dæmones credunt, & contremiscunt: neque ēt malus, cum sit in Christo, secundū illud Marc. 14. Capit Iesu paucere & desperare, ut non alloriantur. **R**ESPON. dicendū, qd de timore nunc agimus, secundum quod per ipsum aliquo modo ad Deū cōuerterim, vel ab eo avertimur. Cūm. n. obiectum timoris sit malum, quandoque homo propter mala, qua timet, a Deo recedit. & iste dicit timor humanus, uel mundanus. Quandoq; autem homo propter mala, qua timet ad Deū conuertitur, & inheret: quod quidem malum est duplex. s. malum peccata, & malum culpa. Si ergo aliquis conuertatur ad Deum, & ei inhæreat propter timorem pœnae, erit timor seruile. Si autem propter timorem culpa, erit timor filialis. Nā filiorum est time re offensam patris. Si autem propter utrumque, est timor initialis, qui est medius inter utrumque timorem. Vtrum autem malum culpe possit timeri, supra * dictū est, cū de passione timoris ageret.

in primallatione
quod fugere pecca-
ti, dupliciter contin-
gat exactione, &
appetitu. Primo
in concidit prima-
illatio, sed secunda illatio simper est falsa, ut pater ex dictis.
In ostendit, & ar. citatur quoniam in reponione ad quinuum,
dubium occurrit. An peccatum committum ex timore amittendi
bona mundana, differt specie a peccato communio ex timore amitt-
endi bonum corporis. Verbi gratia, an negans fidem ne confitent
ur bona sua, differat specie a negante Christum, ne tormenta pa-
catur? Et simile est de muliere, que permititur se opprimi propter
hunc illum timorem. Et et ratio dubia, quia author hoc dicit
quod licet mundanus timor, quia ex parte auctoris distingu-
tur contra alios tres timores, pro unico computatur, pecca-
tare tamen in quantum faciat.

E

dere ergo timor insufficienter di-
uiditur secundum praedicta.

¶ Pr. Alia es habitudo filii ad
patrem, & uxoris ad uirum, & se-
cundum quod est paf-
fio anime. Hec autem diuini
vel adulterator pro-
pter talem timorem,
qui non ex auaritia,
sed amore conlurgit,
alias non malo rei,
non accumulati virtutis
uirio, fed ipso adul-
terio, vel infidelitate fit malus tam timor,
quam amor rerum,
non alia malitia, quam illius infidelitatis, vel adulterior ac per hoc
non incurrit peccatum durarum deformitatis, sed aliquantulam ex-
culatur eius negotio, et forni cato ex iusto amore proprietatis.
Sicut unius alterius ordinans medium malum ad finem bonum
et non malum, putat, uirtutem, sanitatem, & huiusmodi, uni-
cam deformitatem incurrit, & aliquantulam exculatur, quamvis
totius appetitus, & actus sit malus moraliter. Et si intelligentia
de dicta haec, & in consequenti articulo, & alibi omnia con-
sonant.

Lib. 2. sens.
dist. 34. para
grap. D.

1.2.Q.42. R. 1

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
DARMSTADT

QVAEST. XIX.

In corp. art. timoris attenditur in ordine ad Deum, ut * dictum ē.

A D S E C V N D V M Dicendum, quod bonum morale praecipue consistit in conuersione ad Deum: malum autem morale in auerstone a Deo: & iō oēs praecliti timores morales uel importat malum: morale uel bonum: sed timor naturalis praeupponitur bono & malo moralis: & ideo non connumeratur inter istos timores.

A D T E R T I V M Dicendum, quod habitudo serui ad dominum est per potestatem domini, seruum filii sufficientis: sed habitudo filii ad patrem, uel uxoris ad uirum, est econuerso per affectionem filii se subdantis patri, uel uxori se cōfusantibus uero unione amoris. Vñ timor filialis, & castus ad idem pertinent, quia per charitatis amorem Deus pater noster efficitur, secundum illud R.o. 8. Accepisti spiritum adoptionis filiorum, in quo clamam⁹, Abba, pater. Et secundum eandem charitatem dicitur etiam sp̄sus noster, secundū illud 2. ad Cor. 1. Despondi uos uni uirginem castam exhibere Christo. Timor autem seruulis ad aliud pertinet, quia charitatem in sui ratione non includit.

A D I U T I U M Dicendum, q̄ praecliti tres timores respiciunt pñnam, sed diuerfi modo. Nam timor mundanus, siue humanus respicit poenam a Deo auertere, quāq̄ inimici Dei infligunt, uel cōminant: sed timor seruulis, & initialis respicit penā, per quā homines attrahuntur ad Deum diuinis⁹ inflictam, uel cōminatam, quā quidam poenā principaliter timor seruulis respicit, timor aut initialis secundario.

A D V. dicendum, quod eadem ratione homo a Deo aueritur propter timore amittendi bona mīdana, & propter timorem amittendi incolumentarē proprii corporis, quia bona exteriora ad corpus pertinent. Et iō uterque timor hic pro eodem cōputatur, quāmuis mala, que timens, sicut diversa, sicut & bona, q̄ concupiscunt: Ex qua quidam diuersitate prouenit diuersitas peccatorum f̄m speciem, quibus tamen omnibus commune est a Deo a ducere.

ARTICVLVS III.

Vñtrum timor mundanus sit semper malus:

¶ dñs. 34. q.
art. 1. q. 3.
or. & R.o. 3.
¶ A. 3.

A D T E R T I V M sic procedit. Videtur, q̄ timor mundanus non semper sit malus. Ad timore n. humanum pñnere uidetur, quod hoīes revereantur: sed quidam uiuperantur de huic, quod hoīes nō reuerentur, ut pater Luc. 18. de illo iudice iniquo, q̄ nec Deum timebat, nec hoīes reverebatur: ergo ui detur quod timor mundanus non semper sit malus. ¶ 2 Præt. Ad timorem mīdanum uidetur pertinere pñna, que per potestates seculares infliguntur: sed per huiusmodi penas, puocamur ad bene agendum, secundum illud R.o. 13. Vis non timere potestatem, bonum fac, & habebis laudem ex illa: ergo timor mundanus non semper est malus.

S E D C O N T R A est, qd Dominus dici Matt. 10. Nolite timere eos, qui corpus occidunt, ubi timor mundanus prohibetur: nihil autem diuinitus phibetur nisi malum: ergo timor mundanus est malus.

R E S P O N. Dicendum, quod sicut ex supra* dictispa

¶ 2. Q. 1. 2. R. 3.
& supra 9.
19. 27. 2.

tet, actus Morales, & habitus, ex obiectis nomine, & spe

ARTIC. III. ET III.

F ciem habent: Proprium autem obiectum motus est bonum finale: & ideo a proprio nismotus appetitus & specificatus. Si quis enim cupiditatem nominaret amoris, quia propter cupiditatem homines amant, recte nominaret. Non enim cupiditas laboris sicut finem, sed sicut id, quod est ad finem autem querunt diuitias. Vnde cupiditas nominatur desiderium, uel amor diuitiarum est malum. Et per hunc modum amor propriæ dicitur, quo aliquis mundo inquietus, & sic amor mundanus semper est malus: autem ex amore nascitur illud enim timore mittere, quod amat, ut pater per Ang. 1. ipse timor mundanus est, qui propter esse mundano, tanquam a mala radice, ipse timor mundanus semper est malus.

A D P R I M U M ergo dicendum, q̄ alios reuereri homines duplicitate. Vno modo, est in eis aliquod diuinum, pura, boni genitutis, uel saltem naturalis Dei imaginis, a modo uituperantur, qui homines non reverentur modo, potest alius homines reuerentur Deo contrariantur: & sic laudentur, qui non reuerentur, secundum illud Ecc. 1. gl. 10. de Eliseo. In diebus suis non permittunt.

A D S E C V N D U M dicendum, q̄ potestulares, qñ inferunt pñnam ad retrahendam in hoc sūnt Dei ministri, secundum illud R. 12. ster. n. Dei est, n. iudex in ira ei. q̄ mali agere hoc timere pñtam seculare non pñnitit, mundanum, sed ad timorem seruile, uel.

A D T E R T I V M dicendum, q̄ hoc est homo refugiat propriae corporis detinenda, tempora linum rerum: sed quod hinc propter ista recedat a iustitia, est contra rationalem. Vnde Philosophus dicit in 3. Ethic. 1. dam sunt, scilicet peccatorum opera, ad more aliquis debet cogi: quia peccatum in peccata committere, quām pñnas qualitas.

ARTICVLVS III.

Vñtrum timor seruulis sit bonus:

I

A D Q U A R T U M sic procedit. Videntur, q̄ timor seruulis non sit bonus: Quia, cuiuscumque seruili quoque malum est, sed uulnus timor seruulis est malus, quia sicut glo. dicit R.o. 13. aliquid facit, et si bonum sit quod facit, non bene facit, ergo timor seruulis non est bonus. ¶ 2 Præt. Illud quod ex radice peccatorum bonū: sed timor seruulis oritur ex radice peccatorum, super illud Iob. 3. Quare non in uulnus timor seruensis dicit † Greg. Cūm ex peccato præfatis peccatorum annexa Dei facies nō amatur, timor seruensis non ex humilitate, ergo timor seruialis est ex bene. ¶ 3 Prætere. Sicut amiori charitatis opponitur mercenarius, ita timori casto uidetur depe seruialis: sed amor mercenarius semper caligo & timor seruialis.

K

S E D C O N T R A. Nullum malum est a timore, sed timor seruialis est a spiritu uanido, qui in Rom. 1. Non accepisti spiritum seruile, sed carnalium. Vnus spiritus est, qui facit duos timores, & castum. ergo timor seruialis non est malus.

R E S P O N. Dicendum, q̄ timor seruialis uilitatis habet, q̄ sit malus: seruitus, n. liberatur. Vnde, cum liber sit, qui cuncta in se